



Opinia
do ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu
i wyrobów tytoniowych
(druk nr 802)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 4 marca 2010 r. o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, zmierza do zaostrzenia przepisów wprowadzających nakazy i zakazy służące przeciwdziałaniu następstwom palenia.

W art. 1 w pkt 2 noweli rozszerzono katalog miejsc objętych zakazem palenia wyrobów tytoniowych. Zgodnie z art. 5 ust. 1 w nowym brzmieniu, zakaz obowiązywałby także w pomieszczeniach uczelni, obiektów kultury i wypoczynku do użytku publicznego, w lokalach gastronomiczno-rozrywkowych, w środkach pasażerskiego transportu publicznego oraz w obiektach służących obsłudze podróżnych, na przystankach komunikacji publicznej, w pomieszczeniach obiektów sportowych, w ogólnodostępnych miejscach przeznaczonych do zabaw dzieci oraz w innych pomieszczeniach dostępnych do użytku publicznego.

Właściciel lub zarządzający obiektem lub środkiem transportu objętym zakazem palenia tytoniu, będzie obowiązany umieścić w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie.

W myśl art. 5a ust. 1 dodawanego do ustawy, właściciel lub zarządzający będzie mógł wyłączyć spod zakazu palenia indywidualne pokoje w obiektach służących celom mieszkalnym.

Art. 5a ust. 3 uprawnia właściciela lub zarządzającego do wyznaczenia palarni m.in. w domach pomocy społecznej lub domach spokojnej starości, hospicjach, na terenie zakładów opieki zdrowotnej, uczelni, szkół i placówek systemu oświaty, a także placówek opiekuńczo-wychowawczych, w pomieszczeniach zakładów pracy, obiektów kultury i wypoczynku do użytku publicznego, w lokalach gastronomiczno-rozrywkowych a także w innych pomieszczeniach dostępnych do użytku publicznego.

Właściciel lub zarządzający będzie mógł wyłączyć spod zakazu palenia wydzielone pomieszczenie w lokalach gastronomiczno-rozrywkowych, a w przypadku lokali jednoizbowych o powierzchni mniejszej niż 100 m² - podjąć decyzję o przeznaczeniu go w całości dla osób palących albo o objęciu całkowitym zakazem palenia.

W art. 1 w pkt 4 noweli zmodyfikowano przepis zakazujący sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom do lat 18, zobowiązując sprzedających do umieszczenia widocznej i czytelnej informacji o zakazie oraz jego podstawie prawnej.

Ponadto zakazano sprzedaży detalicznej wyrobów tytoniowych w systemie samoobsługowym oraz eksponowania w sklepach przedmiotów imitujących opakowania wyrobów tytoniowych.

W art. 2 noweli zaproponowano zmianę w ustawie o Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Zmierzona ona do rozszerzenia kompetencji Inspekcji o kontrolę przestrzegania wymagań określonych w przepisach o zawartości niektórych substancji w dymie papierosowym.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa uchwalona przez Sejm na 62. posiedzeniu w dniu 5 marca br. pochodziła z przedłożenia Komisji Zdrowia. Projekt został skierowany do I czytania w tej samej komisji w dniu 30 września 2008 r. Ustawa była przedmiotem wielu kontrowersji i poprawek, a wersja uchwalona różni się istotnie od pierwotnego przedłożenia. Poprawki dotyczyły przede wszystkim szerokości zakazu palenia wyrobów tytoniowych.

III. Uwagi

- 1) W myśl § 96 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej (ZTP), jeżeli jedną ustawą nowelizującą zmienia się kilka ustaw, w jej tytule należy wymienić tytuł każdej zmienianej ustawy. Wspomniana zasada znajduje wyjątek tylko wówczas, gdy jedną nowelą zmienia się wiele ustaw, a ich wyczerpujące wskazanie w tytule powodowałoby, że byłby on rażąco długi. Także wówczas jednak tytuł musi zawierać wskazówkę, że nowela modyfikuje więcej niż jedną ustawę. Analizowana nowelizacja, wbrew jej tytułowi nowelizuje nie tylko ustawę o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, ale także ustawę o Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

Propozycja poprawki:

w tytule ustawy po wyrazach "wyrobów tytoniowych" dodaje się wyrazy "oraz o zmianie ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej";

2) Ustawa będąca przedmiotem opinii posługuje się na potrzeby określenia miejsc, w których palenie będzie zabronione oraz takich, w których można będzie wyznaczyć palarnie, szeregiem nieprecyzyjnych pojęć, w istotny sposób obniżających komunikatywność tekstu.

a. W zmienianym art. 5 w ust. 1 w pkt 2 ustawy (art. 1 pkt 2 noweli) wskazano szkoły i placówki systemu oświaty oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze jako obiekty objęte zakazem palenia. W świetle art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, rozróżnienie między szkołami i placówkami systemu oświaty jest bezprzedmiotowe, ponieważ szkoły należą do katalogu jednostek organizacyjnych systemu oświaty. Użycie określenia "placówka" może być ponadto źródłem wątpliwości interpretacyjnych, ponieważ zgodnie z art. 3 pkt 3 ustawy o systemie oświaty, placówkami w jej rozumieniu nie są wszystkie jednostki organizacyjne systemu oświaty (np. przedszkola).

Wątpliwości może nadto powodować posłużenie się pojęciem "placówki opiekuńczo – wychowawczej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej". Art. 6 pkt 5 ustawy z dnia 12 marca o pomocy społecznej stanowi, że placówka opiekuńczo – wychowawcza jest jedną z jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, podobnie jak wymienione tam inne instytucje np. ośrodki adopcyjno-opiekuńcze, ośrodki pomocy społecznej oraz domy pomocy społecznej. Pytanie o to, czy intencją ustawodawcy było objęcie zakazem palenia tylko placówek opiekuńczo – wychowawczych, czy też może wszystkich jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, uzasadnia także dodawany do ustawy art. 5a ust. 3 (art. 1 pkt 3 noweli). Przepis ten uprawnia właściciela lub zarządzającego do utworzenia palarni m.in. w domach pomocy społecznej, choć nie są one wymienione wśród obiektów, w których palenie jest zabronione.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 2 w lit. a, w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

"2) na terenie jednostek organizacyjnych systemu oświaty, o których mowa w przepisach o systemie oświaty oraz jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej,"

- b. W myśl art. 5a ust. 3, właściciel lub zarządzający może wyznaczyć palarnię m.in. w domach pomocy społecznej lub domach spokojnej starości, w hospicjach oraz na terenie zakładów opieki zdrowotnej. Jak wyżej wskazano, domy pomocy społecznej należą do katalogu jednostek pomocy społecznej, a ustawa nie wymienia ich jako miejsc objętych zakazem palenia, natomiast domy spokojnej starości nie stanowią w ogóle kategorii normatywnej, a co za tym idzie wprowadzenie ich do aktu rangi ustawowej wydaje się błędem (palarnia będzie mogła być w nich wyznaczona na podstawie art. 5a ust. 3 pkt 8). Należy także rozważyć wprowadzenie poprawki do art. 5a ust. 3 pkt 2 i 3, ponieważ rozróżnienie na hospicja i zakłady opieki zdrowotnej jest zbędne (zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 hospicjum jest zakładem opieki zdrowotnej).

Propozycja poprawki:

"w art. 1 w pkt 3, w art. 5a w ust. 3 pkt 1 – 4 otrzymują brzmienie:

"1) na terenie jednostek organizacyjnych systemu oświaty, o których mowa w przepisach o systemie oświaty

2) na terenie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej,

3) na terenie zakładów opieki zdrowotnej,

4) na terenie uczelni,";

- 3) Art. 1 pkt 2 lit. b noweli dodaje do art. 5 ustawy ust. 1a, zgodnie z którym właściciel lub zarządzający obiektem lub środkiem transportu, w którym obowiązuje zakaz palenia wyrobów tytoniowych, umieści w widocznych miejscach odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych na danym terenie lub środku transportu, zwane dalej "informacją o zakazie palenia tytoniu". Zgodnie z § 154 Zasad techniki prawodawczej, skrót wprowadza się do ustawy, jeżeli wyrażenie, którego dotyczy, powtarza się w niej wielokrotnie. Skrót z art. 5 ust. 1a pojawia się następnie jedynie w art. 13 ust. 1 pkt 2. Przedstawiona niżej propozycja poprawki zapewnia ponadto spójność art. 5 ust. 1a z zawierającym analogiczny nakaz art. 6 ust. 1 (art. 1 pkt 4 lit. a noweli).

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 2 w lit. b, w ust. 1a wyrazy "odpowiednie oznaczenia słowne i graficzne informujące o zakazie palenia wyrobów tytoniowych na danym terenie lub środku transportu, zwane dalej „informacją o zakazie palenia tytoniu”" zastępuje się wyrazami

"czytelną i widoczną informację o zakazie palenia wyrobów tytoniowych na danym terenie lub w środku transportu"

- 4) Zgodnie z art. 12 pkt 5 ustawy (art. 1 pkt 7 lit. b noweli), eksponowanie w punktach sprzedaży **przedmiotów imitujących opakowania wyrobów tytoniowych** stanowi przestępstwo. Art. 15 ust. 2 (art. 1 pkt 9 noweli) stanowi natomiast, że w razie popełnienia czynu określonego w art. 12 pkt 5, sąd może orzec przepadek **wyrobów imitujących wyroby tytoniowe** stanowiących przedmiot czynu zabronionego, choćby nie stanowiły one własności sprawcy. Przepisy te wymagają ujednolicenia.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 9, w ust. 2 wyrazy "wyrobów imitujących wyroby tytoniowe" zastępuje się wyrazami "przedmiotów imitujących opakowania wyrobów tytoniowych";

- 5) W kontekście art. 13 ust. 1 pkt 2, typizującego jako wykroczenie czyn polegający na nieumieszczeniu informacji o zakazie palenia tytoniu w obiekcie lub środku transportu, pojawia się wątpliwość, czy wykroczeniem nie powinno być również nieumieszczenie informacji o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych osobom niepełnoletnim (art. 6 ustawy).

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 8, w art. 13 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

"1) sprzedaje wyroby tytoniowe lub nie umieszcza informacji o zakazie sprzedaży wyrobów tytoniowych, wbrew przepisom art. 6,".

*Maciej Telec
Główny legislator*